

Міністерство освіти і науки України
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра німецької мови

Дипломна робота магістра
з теми **«ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ НАВЧАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ЗА
ДОПОМОГОЮ ЦИФРОВИХ МЕДІА»**

Виконала: здобувачка вищої освіти другого
(магістерського) рівня групи Ger1p-M20z
спеціальності 014 Середня освіта (Мова і
література (німецька)
за освітньою програмою «Середня освіта
(Німецька мова і зарубіжна література)»
Марцинюк Христина Михайлівна

Керівник: **Калинюк Тетяна Василівна**, завідувач
кафедри німецької мови, кандидат педагогічних
наук, доцент

Рецензент: **Петрова Тетяна Михайлівна**,
кандидат педагогічних наук, доцент, доцент
кафедри англійської мови

Кам'янець-Подільський – 2021 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ	7
1.1 Поняття «індивідуалізація навчання» іноземної мови	7
1.2 Психологічні основи організації індивідуалізованого навчання	13
1.3 Види індивідуалізації навчання іноземної мови.....	19
1.4 Дидактичні основи індивідуалізації навчання на уроці іноземної мови...	20
Висновки до першого розділу.....	27
РОЗДІЛ II ЦИФРОВІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСОБИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....	28
2.1 Дидактичний потенціал цифрових освітніх технологій	28
2.2 Цифрові ресурси для реалізації індивідуалізації навчання іноземної мови.....	38
Висновки до другого розділу.....	49
РОЗДІЛ III ЗАСТОСУВАННЯ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....	50
3.1 Проведення опитування та його аналіз.....	50
3.2 Методична розробка вправ з використанням цифрових технологій.....	55
Висновки до третього розділу.....	75
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	81

ВСТУП

Запорукою успішного навчання є постійний інтерес до досліджуваного предмета. Серед першочергових завдань сучасної школи – розкриття та розвиток потенціалу кожного учня. У зв'язку з цим проблема індивідуалізації навчання набуває особливої уваги.

Актуальність дослідження визначається загальними тенденціями сучасної освіти, які зумовлені стрімкими змінами у контексті глобалізаційних процесів, активним використанням інформаційно-комунікаційних технологій та сприянням розвитку особистості кожного учасника в освітньому процесі. Перехід на змішану / дистанційну форми навчання підсилюють актуальність проблеми з пріоритетним використанням цифрових освітніх технологій. Адже в сучасному інформаційному світі недостатньо лише дати знання, важливо навчити користуватися ними. Знання та вміння, взаємопов'язані з ціннісними орієнтирами учня, формують його життєві компетентності, потрібні для успішної самореалізації у житті. Це зумовлює необхідність пошуку нових та цікавих методів і форм роботи на занятті, одним з яких є використання дигітальних технологій, що й зумовлює актуальність дипломної роботи.

За даними «Концепції Нової Української Школи» однією з проблем є використання переважно застарілих дидактичних засобів на уроці та збільшення цифрового розриву між учнями та учителем. Саме тому актуальним є вироблення індивідуальних стратегій навчання іноземних мов, підбір відповідних методів та прийомів.

Об'єктом дослідження є освітній процес, у якому реалізується індивідуалізований підхід у навчанні іноземних мов.

Предмет дослідження – особливості реалізації індивідуалізованого підходу у навчанні німецької мови шляхом використання цифрових медіа.

Мета дослідження – проаналізувати особливості реалізації індивідуалізованого підходу у навчанні іноземних мов, а також визначити

способи використання цифрових медіа як засобу підвищення ефективності навчального процесу.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішення таких **завдань**:

- проаналізувати теоретичні основи дослідження проблеми індивідуалізації навчання іноземних мов;
- з'ясувати сутність понять «індивідуалізація», «диференціація» і встановити взаємозв'язки між ними;
- визначити види індивідуалізації навчання та розглянути психолінгвістичні основи її організації (теорія множинного інтелекту (за Говардом Гарднером));
- провести опитування, яке стосується вивчення ставлення респондентів до можливостей реалізації індивідуалізованого підходу до навчання іноземних мов з використанням цифрових технологій;
- розробити завдання з навчання лексичного та граматичного матеріалу із врахуванням індивідуалізованого підходу з використанням цифрових технологій.

Методи дослідження. Для досягнення мети та розв'язання поставлених завдань у роботі використовується комплекс взаємопов'язаних методів дослідження: *загальнонаукові*: аналіз, синтез та узагальнення теоретичних положень, порівняння, систематизація джерел, які застосовувалися для опрацювання теоретичної частини роботи; *конкретно-наукові*: метод термінологічного аналізу, що уможливив розкриття сутності базових понять дослідження, комплексний аналіз змісту, форм і методів індивідуалізації навчання; *емпіричні* – анкетування, яке проводилось для визначення ефективності реалізації індивідуалізованого підходу у навчанні іноземних мов з використанням цифрових технологій.

Практичне значення одержаних результатів. Теоретичні та методичні аспекти дослідження можуть бути використанні під час вивчення освітніх компонентів «Методика навчання іноземних мов», «Медіаосвітні технології у навчанні іноземних мов» тощо, а також в організації навчальних занять з

теоретичних та практичних курсів. Зібраний та проаналізований матеріал можна застосовувати для підготовки наукових доповідей. Розроблені завдання з використанням цифрових медіа з метою підвищення ефективності індивідуалізованого вивчення німецької мови стануть у нагоді у курсі «Практика усного та писемного мовлення німецької мови», «Друга іноземна мова (німецька)» тощо.

Апробація результатів дослідження. Основні положення дипломної роботи висвітлено у доповідях на науково-практичних конференціях: *«Індивідуалізація навчальної діяльності учнів та її види»* на III всеукраїнській науково-практичній конференції «Іноземна мова у полікультурному просторі: досвід та перспективи» (8 квітня 2021 р., м. Кам'янець-Подільський), *«Створення і реалізація індивідуальної траєкторії навчання на уроці іноземної мови»* на IX міжнародній науково-практичній конференції «Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура» (19-20 листопада 2021 р., м. Київ), *«Психологічні основи організації індивідуалізованого навчання на уроках іноземної мови»* на науковій конференції студентів і магістрантів за підсумками НДР у 2021 році (5-6 жовтня 2021 р., м. Кам'янець-Подільський), *«Впровадження технології веб-квесту у процес викладання німецької мови»* на засіданні круглого столу «Підготовка вчителя іноземних мов у контексті реалізації Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)» (14 травня 2021 р., м. Кам'янець-Подільський). У рамках наукової проблематики пройшла підвищення кваліфікації на вебінарі *«Онлайн інструменти Canva, Prezi, LearningApps, Kahoot, Mural, Padlet, Quizizz, Gamilab для організації дистанційного навчання»* під час всеукраїнської наукової онлайн конференції «Формування компетентностей педагога та технологій навчання» (13-14 березня 2021р., онлайн).

Публікації. Окремі положення дипломної роботи опубліковано у статтях та тезах доповідей:

1. Марцинюк Х. Індивідуалізація навчальної діяльності учнів та її види : *«Іноземна мова у полікультурному просторі: досвід та перспективи»* : збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Кам'янець-Подільський, 8 квітня 2021 р. / редкол. Т.В. Калинюк (відп. ред.) та ін. Кам'янець-Подільський : Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2021. С. 152-155.

2. Марцинюк Х., Калинюк Т. Створення і реалізація індивідуальної траєкторії навчання на уроці іноземної мови : *«Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура»* : збірник наукових праць / за заг. ред. О. В. Ковтун. К. : 2021. С. 265-271.

3. Марцинюк Х. Впровадження технології веб-квесту у процес викладання німецької мови : програма круглого столу *«Підготовка вчителя іноземних мов у контексті реалізації Професійного стандарту за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)»*, 14 травня 2021 р. Кам'янець-Подільський, 2021. С. 7-8.

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків, списку використаної літератури.

Повний обсяг магістерської роботи – 87 сторінок, з них 80 сторінок тексту, 7 сторінок списку використаних джерел. Бібліографія нараховує 65 позицій.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі проаналізовано особливості реалізації індивідуалізованого підходу у навчанні ІМ, а також визначено способи використання цифрових медіа як засобу підвищення ефективності навчального процесу.

Основною метою навчання ІМ є виховання особистості, яка бажає і здатна вступати в міжкультурну комунікацію. Тому організація навчального процесу повинна відбуватися таким чином, щоб стимулювати активну пізнавальну діяльність учнів і їх бажання досягати поставлених цілей. Завдання вчителя – створити найкращі умови для розвитку особистості шляхом розкриття його творчого потенціалу, формування впевненості у собі, зацікавлення до вивчення дисципліни, що в результаті посприяє інтенсивному засвоєнню матеріалу.

З'ясовано сутність понять «індивідуалізація», «диференціація» і встановлено взаємозв'язки між ними. Ми прийшли до висновку, що для того, щоб процес навчання став ефективним, враховуючи індивідуальні особливості кожного здобувача, існує технологія індивідуалізації навчання, яка являє собою навчальну діяльність індивіда, що самоорганізується і здійснюється незалежно від педагогічних впливів, спричинена мотивами, цілями, завданнями та змістом навчання, які змінюються в залежності від рівня психологічної готовності учня до навчальної діяльності.

Встановлено, що цілі навчання можуть бути досягнені лише шляхом реалізації таких видів індивідуалізації навчання ІМ – розвиваючої, мотивуючої, формуючої та регулюючої. Вони базуються на психологічній структурі індивідуальності.

У зв'язку з індивідуалізацією освітнього процесу та його основною метою – допомогти учня пізнати самого себе, самовизначитися і надати йому можливість для самореалізації – важливого значення набуває теорія множинності інтелекту американського психолога Г. Гарднера. Дослідник

стверджує, що з народження всі люди володіють не одним інтелектом, а наділені низкою відносно автономних інтелектів. Ці інтелекти не конкурують між собою. Разом з тим, один з них може бути домінуючим, а інші «сплячими». Гарднер виокремив дев'ять відносно автономних інтелектуальних здібностей, це: вербально-лінгвістичний, логіко-математичний, музичний, тілесно-кінестетичний, візуально-просторовий, міжособистісний, внутрішньоособистісний, натуралістичний, екзистенціальний інтелекти. Так, використання теорії множинного інтелекту в освітньому процесі може допомогти здобувачам зрозуміти свої здібності та зайняти власну нішу в професійному житті, тим самим максимально самореалізуватися.

Розглядаючи психологічні основи організації індивідуалізації навчання ІМ, ми проаналізували також індивідуальні стилі навчання, а саме: учні з провідним зоровим аналізатором, учні з провідним кінестетичним аналізатором, учні з провідним слуховим аналізатором.

У другому розділі розкрито сутність понять «цифрові технології», «інформаційні технології», «інформаційно-комунікаційні технології». Зауважимо, що поступово відбувається витіснення терміна «інформаційно-комунікаційні технології» більш сучасним терміном «цифрові технології». Сьогодні ці терміни вживаються як синоніми, проте останній чіткіше відображає специфіку нових інформаційних технологій та їх сприйняття суспільством.

Практична значущість роботи полягала у застосуванні цифрових технологій на заняттях німецької мови. Було проведено опитування з метою виявлення ставлення учасників до впровадження дигітальних технологій для індивідуалізації навчання ІМ. Узагальнюючи аналіз результатів, відзначимо, що більшість учасників (80-90%) позитивно ставляться до впровадження дигітальних технологій для індивідуалізації навчання, а у 85 % опитованих є досвід впровадження їх на практиці. Тому ми переконались, що оволодіння ІМ з індивідуалізованим підходом є набагато ефективнішим та дієвішим за традиційний підхід, а використання при цьому цифрових медіа підвищує

інтерес до навчальної діяльності, сприяє розкриттю, збереженню і розвитку особистісних якостей учнів. І так як результати анкетування засвідчили, що використання сучасних цифрових застосунків для індивідуалізованого навчання ІМ можна рекомендувати до впровадження їх в освітній процес.

Розроблено вправи з використанням цифрових технологій на уроках німецької мови у рамках вивчення граматичної теми «Präpositionen mit Dativ und Akkusativ» та засвоєння лексики до теми «Theaterbesuch».

Вставновлено, що наразі існує безліч різноманітних новітніх додаткових засобів, які здатні активізувати навчальну діяльність учнів, викликати в них бажання вчитися.. Зокрема, ми розглянули застосування дигітальних технологій та інтерактивних засобів навчання на уроці ІМ. Прикладами слугують інтернет-ресурси, різноманітні навчальні платформи, що дозволяють створити штучне мовне середовище і здійснити віртуальні подорожі в різні країни світу, а відеоподкасти з представниками іншомовних держав дозволяють учням простежити як можна застосувати набуті знання та вміння на практиці. Яскравість, новизна й емоційність процесу навчання зі застосуванням інноваційних комп'ютерних технологій сприяє концентрації на оволодінні іноземною мовою, зацікавлює, розвиває пізнавальні мотиви.

Отже, вплив дигітальних технологій на сучасну освіту змушує по-новому підходити до реалізації освітнього процесу, створювати відповідні освітні продукти, які допомагатимуть активізувати навчальний процес. Застосування цифрових медіа у навчальних цілях у декілька разів здатне підвищити ефективність засвоєння матеріалу шляхом наочної демонстрації, закріплення навичок на практиці та здійснення ефективного контролю за навчальним процесом у цілому.

Застосування на уроках ІМ цифрових навчальних програм — це досить ефективний та доцільний засіб у навчанні ІМ, спрямований на розвиток їх комунікативних навичок. Крім цього використання цифрових медіа у у навчанні ІМ дозволяє відійти від традиційних форм навчання й підвищити індивідуалізацію навчальної діяльності, оптимізувати засвоєння мовних

структур та граматичних правил, а також монотонність заняття при формуванні мовленнєвої та комунікативної компетенції учнів при навчанні іноземній мові.

Проведене дослідження не вичерпує всіх можливих аспектів використання дигітальних технологій з метою індивідуалізації навчання іноземних мов, тому подальшого вивчення потребує зарубіжний досвід щодо застосування медіа засобів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрейко Л., Скарлупіна Ю. Автономність студентів у вивченні іноземних мов: модель змішаного навчання. *Вісник Луганського національного університету. 2019. імені Тараса Шевченка (філологічні науки), 2 (325), 260–268.*
2. Басюк Т. М., Думанський Н. О., Пасічник О. В. Основи інформаційних технологій : навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2011. 390 с.
3. Бевз В. Г. Історія математики у фаховій підготовці майбутніх учителів. К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2005. 360 с.
4. Биков В. Ю. Методологічні та методичні основи створення і використання електронних засобів навчального призначення : *Комп'ютер у школі та сім'ї.* 2012. № 2. С. 3–6.
5. Бориско Н. Ф. Индивидуальный стиль овладения иноязычным межкультурным общением и его моделирование в УМК. *Іноземні мови.* 1999. № 3. С. 26-32.
6. Буряк В. Керування самостійною роботою студентів. *Вища школа.* 2001. № 4-5. С. 48–52.
7. Бухаркина М. Ю., Полат Е. С. Современные педагогические и информационные технологии в системе образования. М.: Академия, 2010. 368 с.
8. Вакалюк Т. А. Можливості використання хмарних технологій в освіті. *Актуальні питання сучасної педагогіки* : матер. Міжнародної науково-практичної конференції, 1-2 листопада 2013 року, м. Острог. С.97-99.
9. Використання цифрових медіа ресурсів на заняттях з іноземної мови. URL : <http://er.nau.edu.ua/handle/NAU/38352> (Дата звернення: 04.02.2021 р.)
10. Волкова Н. П. Педагогіка : навч. посіб. 4-те видавництво. К. : Академвидав, 2012. 615 с.
11. Вятютнев М. И. Методологические аспекты современного учебника русского языка как иностранного. *Русский язык за рубежом.* 1988. № 3. С.4-8.

12. Гончаренко С. Український педагогічний словник. К. : Либідь.1997. 540 с.
13. Гриценко В., Юстик І. Використання сервісу Google Classroom для управління освітніми процесами. URL: <https://www.cuspu.edu.ua/ua/ntmd/konferentsiy/2015-10-06-06-17-54/%20seksiia-4/3930-vykorystannya-servis-google-classroom-dlya-upravlinnya%20osvitnimy-protsesamy> (Дата звернення: 14.01.2021 р.)
14. Гуревич Р. С. Інформаційні технології навчання: інноваційний підхід : навчальний посібник. Вінниця : ТОВ фірма «Планер», 2012. 348 с.
15. Гусак М.Г. Теорія множинного інтелекту як підстава особистісно зорієнтованого навчання. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2011. № 3 (13). С. 12.
16. Дмитриев Д. В., Мещеряков А. С. Подкасты как инновационное средство обучения английскому языку в вузе. *Известия высших учебных заведений. Поволжский регион. Гуманитарные науки. Педагогика*. 2014. № 3 (31). С. 192–199.
17. Жалдак М. І., Олійник А. Г. Нова інформаційна технологія : *Інформаційна культура вчителя*. 1989. № 11. С. 71.
18. Жук Ю.О. Особистісний простір учня в комп'ю-терно-орієнтованому навчальному середовищі. Інформаційні технології і засоби навчання. 2012. 29(3). URL : <https://doi.org/10.33407/itlt.v29i3.693> (Дата звернення: 22.10.2021 р.)
19. Завієна Н. Дидактичні умови індивідуалізації навчального процесу на основі використання комп'ютерів у педагогічному університеті : дис. на здобуття ступ. канд. пед. наук : 13.00.04. Криворізький держ. педагогічний ун-т. Кривий Ріг. 2003. 240 с.
20. Іванюк І. В. Використання засобів цифрового освітнього середовища вчителями іноземних мов : *Вісник Національної академії педагогічних наук України*. Том 2 № 2. 2020р. URL: <https://doi.org/10.37472/2707-305X-2020-2-2-8-1> (Дата звернення: 12.09.2021 р.).

21. Коберник Г. М. Індивідуалізація і диференціація навчання в початкових класах : монографія. К. :«Науковий світ», 2002. 232 с.
22. Колос К. Р. Основні компоненти комп'ютерно орієнтованого навчального середовища закладу післядипломної педагогічної освіти. URL: http://lib.iitta.gov.ua/1422/1/Колос_21_01_2014.pdf. (Дата звернення: 08.03.2021 р.)
23. Кондратова Л. В., Буряк В. К., Гапоненко Л. А. Индивидуальная работа студентов по педагогическим дисциплинам. Кривой Рог : КГПИ, 1995. 154 с.
24. Кондратюк В.Л. Основні тенденції розвитку систем освіти та освітніх технологій у світовій педагогічній практиці. *Відкритий урок*. 2002. №5-6. С. 8.
25. Концептуальні засади реформування середньої освіти Нова Українська Школа: Міністерство освіти і науки України від 27.10.2016 р. URL : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/> (Дата звернення: 24.02.2021 р.)
26. Краснопольський В. Е. Віртуальна реальність як нова форма освітнього простору : *Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми*. 2010. №23. URL: http://www.nbu.gov.ua/Portal/soc_gum/Sitimn/2010_23/Virtualna_realnist_ak_nova_forma_osv_prostoru.pdf (Дата звернення:15.09.2021 р.)
27. Кузнецова О.Ю. Теоретичні і методичні аспекти індивідуалізації навчальної діяльності студентів. *Наукові записки кафедри педагогіки*. Випуск XXXV. Харків 2014. С. 96-106. URL : <https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/12502/1/> (Дата звернення: 10.01.2021 р.)
28. Кузовлев В. П., Коростелев В .С., Пассов Е. И. Иностранный язык как учебный предмет на современном этапе развития общества : *Общая методика обучения иностранным языкам : хрестоматия / [сост. Леонтьев А. А.]*. М. : Русский язык, 1991. С. 55 – 59.

29. Лавриш Ю. Е. Дидактична система індивідуалізації навчання іноземної мови здобувачів інженерних спеціальностей у технічних університетах : дис. на здобуття наук. ступ. канд. пед. наук. : 13.00.04. Полтава : НПУ імені В. Г. Короленка, 2020. 440 с.
30. Лавриш Ю. Е. Індивідуалізація навчання іноземних мов: дидактична модель та експериментальне впровадження. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2020, № 3-4 (97-98). С. 66-76.
31. Литвинова С. Г. Проектування хмаро орієнтованого навчального середовища загальноосвітнього навчального закладу : монографія. Київ. : ЦП «Компринт», 2016. 354 с.
32. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О. Б., Бориско Н. Ф., Борецька Г. Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Ніколаєвої. К. : Ленвіт, 2013. 590 с.
33. Морзе Н.В. Моделі ефективного використання інформаційно-комунікаційних та дистанційних технологій навчання у вищому навчальному закладі : *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2008. Випуск 2(6). URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em6/emg.html> (Дата звернення: 18.09.2021 р.)
34. Морська Л. І. Особливості організації та проведення уроку іноземної мови з використанням інформаційних технологій. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Філологічна»*. 2012. Вип. 25. С. 211–213. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2012_25_75 (Дата звернення: 11.08.2021 р.)
35. Мунтян С. Індивідуалізація навчання іноземної мови професійного спрямування в умовах профільного ВНЗ. *Народна освіта*. 2013. 2(20). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=615 (Дата звернення: 17.07.2021 р.)
36. Николаева С.Ю. Индивидуализация обучения иностранным языкам. К. : Вища школа, 1987. 139 с.

37. Ніколаєва С.Ю. Основи сучасної методики викладання іноземної мови (схеми і таблиці): навчальний посібник. К.: Ленвіт, 2008. 285 с.
38. Опанасюк Ю. Основні напрями інформатизації освіти. *Вища освіта України*. 2016. № 4. С. 45-50. URL : http://nbuv.gov.ua/UJRN/vou_2016_4_9 (Дата звернення: 28.07.2021 р.)
39. Патаракин Е. Д. Социальные взаимодействия и сетевое обучение 2.0. М.: Современные технологии в образовании и культуре, 2009. 176 с.
40. Подоляк Л. Г., Юрченко В. І. Психологія вищої школи : навч. посіб. для магістрантів і аспірантів. К. : ТОВ «Філ-студія», 2006. 320 с.
41. Потапова Р. К. Новые информационные технологии и лингвистика: учеб. пособие. Московский гос. лингвистический ун-т. изд. 6-е. М.: ЛЕНАНД, 2016. 364 с., С. 54.
42. Прохорова С. М. Поняття цифрової компетентності вчителя іноземної мови у світовому освітньому просторі : *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Педагогічні науки*. 2015. Вип. 4. С. 113–116.
43. П'ятакова Г. П., Заячківська Н.М. Сучасні педагогічні технології: навчально-методичний посібник для студентів та магістрантів вищої школи. - Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2003. 55 с. URL : http://tourlib.net/books_others/pedtehnol1.htm (Дата звернення: 09.09.2021 р.)
44. Сергєєнкова О. П., Столярчук О. П., Коханова О. А., Пасєка О. В. Загальна психологія: навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2012. 296 с.
45. Тимчук Л. І. Концепція проектування цифрових наративів у навчанні майбутніх магістрів освіти : *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*. 2016. № 10. С. 134-144. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pednauk_2016_10_14 (Дата звернення: 22.09.2021 р.)
46. Трухан-Базалійська Т.Л., Місечко О.Є. Застосування теорії множинного інтелекту як засобу індивідуалізації іншомовної підготовки фахівців сфери туризму. *Актуальные проблемы преподавания иностранных языков для профессионального общения* : зб. матеріалів II Всеукраїнської науково-

- практичної конференції. Том 2. URL :
http://confcontact.com/2012edu/tom2/29_Trukhan_Bazaliyska.htm (Дата
 звернення: 02.06.2021 р.)
47. Черненко А. В. Інформаційно-цифрова компетентність майбутніх
 учителів іноземної мови як ключова вимога «Нової української школи».
Теорія та методика навчання та виховання. 2019. № 47. С. 169–178. URL :
<http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/methodics/article/view/2883> (Дата
 звернення: 13.05.2021 р.)
48. Черненко А. В. Цифрові технології у процесі навчання майбутніх
 учителів іноземних мов. *Педагогіка та психологія*. 2020. № 61. С. 193-200.
 URL : <https://doi.org/10.34142/2312-2471.2019.61.20> (Дата звернення:
 24.09.2021 р.)
49. Черных А. Виртуальные расширения человека: новые основы культуры и
 бизнеса. М. : ВШЭ, 2012. 32 с.
50. Шишкіна М. П. Формування і розвиток хмаро орієнтованого освітньо-
 наукового середовища вищого навчального закладу : монографія. Київ.:
 УкрІНТЕІ, 2015. 256 с.
51. Щербина О. Створення навчальних інтерактивних електронних
 посібників у віртуальному середовищі Moodle : *Науковий вісник
 Мелітопольського державного педагогічного університету*. Серія :
 Педагогіка. 2015. № 1. С. 300-304. URL :
http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvmdpu_2015_1_52 (Дата звернення: 14.09.2021 р.)
52. Dickinson, L. Autonomy and motivation: A literature review. *System*, 1995.
 23(2), 165-175.
53. Gardner H. Seven Steps to Intelligence. URL : <http://www.newhorizons.org>.
54. <https://www.goethe.de/ins/ua/uk/kul/mag/21609464.html>
55. Instructional Planning & Delivery / Teach For America Authors. 2011. 202 p.,
56. Krumsvik R. Situated learning and digital competence. *Education and
 Information Technology*. URL ::

- <http://www.icitce.org/Proceedings2013/Papers202013/05-1-Krumsvik.pdf> (Дата звернення: 18.09.2021 р.)
57. Little D. Language learner autonomy and the European Language Portfolio: Two L2. *English examples. Language Teaching*, 42. 2009. 222–233.
 58. Natri T. Active learner ship in continuous self-and peer-evaluation. In A.Barfield&S.H.Brown (Eds.), *Reconstructing autonomy in language education: Inquiry and innovation*. New York: Palgrave Macmillan 2007. pp.108-120
 59. Recommendation of the European Parliament and of the Council of 18 December 2006 on key competences for lifelong learning / Official Journal of the European Communities, L 394. URL : <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2006:394:0010:0018:en:PDF> (Дата звернення: 07.03.2021 р.)
 60. Riedl A. Innere Differenzierung – Herausforderung für modernen Unterricht. In : *Wirtschaft und Linguistik : Wege einer Wechselwirkung*. Jekaterinburg : USTU-UPI, 2008. S. 122-128.
 61. Rotberg S. Welche digitalen kompetenzen brauchen lehrkräfte heute? URL:
 62. Schwerdtfeger Inge Gruppenarbeit und innere Differenzierung. Fernstudieneinheit 29. Berlin : Langenscheidt, 2001. 192 S.
 63. Sefton-Gree J. Towards a cultural history of digital autodidacticism: changing cultural narratives of education. *Perspectiva*. 37, 2019. 125-139
 64. UNESCO Institute for Information Technologies in Education (2011). Digital Literacy in Education. Policy brief. URL : <http://iite.unesco.org/pics/publications/> (Дата звернення: 18.09.2021 р.)
 65. Vollstedt W. Differenzierung im Unterricht. In : *Pädagogik*, Heft 12/1997. S. 36-40.